

VELIBOR ČOLIĆ

VOJNA IN DEŽ

prevod: Ana Barič Moder

Goga, zbirka Goga, 2025, t. v., 249 str., JAK

Velibor Čolić

Vojna in dež je zadnji del trilogije bošnjaškega avtorja Veliborja Čolića (1964), ki je po grozljivi vojni izkušnji – tudi kot vojak – v Bosni in Hercegovini kot begunec odšel v Francijo in tam iz dobesedne ničle

zgradil izjemno mednarodno literarno kariero. Čolić, otepajoč se vsakršne mrtve teže in baročnih usedlin, piše v skrajno neposrednem, naturalistično-izkustvenem jeziku, ki ga je v jezik vojne, v jezik absolutne, nedoumljive groze pripeljal tudi njegov literarni tovariš Faruk Šehić. Avtor na tej poti ni sklepal kompromisov – razen ključnega: piše v francoskem jeziku, kar je brez dvoma prispevalo k njegovi mednarodni razpoznavnosti. Podobno je mogoče reči za – bošnjaška generacija – Aleksandra Hemona, le da on piše v angleščini. *Vojna in dež* se začne v vseobsegajočem bolezenskem stanju – metafori vojne, ki se za tistega, ki jo je preživel, nikoli zares ne konča. Njegova koža želi eksplodirati. Vojne travme prodirajo skozi vse pore. »Moja koža je ogledalo. Lakmusov papir za mojo neumno surovo vojno. Vojna je gromozanski želodec, ki golta vse. Predvsem življenja,« zapiše. A Čolića je seveda mogoče brati tudi dobesedno – kot tak je še udarnejši, silovitejši. Ko po lermontovsko ovzre metaforiko in metafiziko, ostane le še izčiščeno jedro vojne, najbolj strahotne in celovite izkušnje. Spomini – na pogon fizične bolečine – ga potegnejo nazaj v strelske jarke. In od tam ni izhoda. Nikoli in nikdar. »Poezija ne more ustaviti vojne. A tudi vojna ne more ustaviti poezije. To ni veliko. A je kljub temu vzpodbudno,« večkrat ponovi Čolić, ki je s trilogijo presekel vse svoje vzornike. Da, *Vojna in dež* je ena najboljših in predvsem najbolj avtentičnih protivojnih knjig, ki sem jih kadarkoli prebral. In prebral sem jih nebroj. Strahotno boleče aktualna knjiga. > BOŠTJAN VIDEMŠEK

FILIP DAVID

**HIŠA SPOMINOV
IN POZABE**

prevod: Mateja Komel Snoj

Slovenska matica,

zbirka Prevodi iz svetovne književnosti,
2025, t. v., 159 str., 24 €

Filip David

Filip David (1940–2025), srbski pisatelj judovskega rodu, je slovenskim bralcem z razgledom na nekdanjo jugoslovansko literarno sceno dobro znan, čeprav je bil v slovenščino preveden le roman *Sanje o ljubezni in smrti*. Cenjen je tudi kot dramatik in scenarist velikih jugoslovanskih filmov, kot so *Okupacija v 26 slikah*,

Kdo tam poje in Sod smodnika. Za literarno ustvarjanje je prejel Andrićevo nagrado, za *Hišo spominov in pozabe* pa prestižno NIN-ovo nagrado za najboljši srbski roman leta. Roman pripoveduje o bolečini, ki ji ni mogoče ubežati – o spominih na neizmerno zlo holokavsta in njegove žrtve. Pozaba bi pomenila dokončen izbris. Zgodba sledi Albertu Vajsu, ki mu starša kot šestletnemu dečku rešita življenje: v vagonu za Auschwitz ponoči izdolbeta odprtino in skozenj najprej potisneta dveletnega Elija, nato še Alberta. Obljubi, da bo pazil na bratca, a ga nikoli več ne najde ... Bridka pripoved, zapisana v izbrušenem jeziku, kjer ni nobena beseda odveč, zareže v srce. Ne govori le o izbrisu judovske skupnosti v Srbiji, temveč o vseh, ki izgubijo življenje zgolj zato, ker pripadajo določenemu narodu – tema, ki v času sodobnih genocidov ostaja skrajno pereča. Roman raziskuje naravo in izvor zla ob soočenju s teorijo banalnosti zla Hannah Arendt. A David se od nje oddalji – preskoči k igram usode, mistiki kabale in srhljivosti demonologije, s čimer na neverbalni ravni izrazi težko dojemljivo naravo zla. Poglobljeno, esejistično obarvano spremno besedo, ki je hkrati biografski portret avtorja, je prispeval Pavle Rak – filozof, teolog, prevajalec in publicist, dejaven v srbskem, slovenskem, ruskem in francoskem kulturnem prostoru. > MAJA ČREPINŠEK

Pomembno je, kaj beremo.

JAK
JAVNA
AGENCIJA ZA
KNJIGO RS

miszaloza.com | info@miszaloza.com | 01 721 45 40